

puræ conscientiæ, ut respicias de summitate cœlorum ad hanc horam, ut suscipias animas nostras in pace, et inter sanctos Electos tuos collocari præcipias, ut cognoscant omnes quia tu es Deus solus et benedictus in sæcula. Et cum complissent orationem, ponentes genua susceperunt gladium, et acceperunt coronas sempiternas: et ecce sanguis eorum tamquam lac omnibus videntibus apparuit.

Quo tempore venerabilis vir Zoelus presbyter col-

ligens beatissimorum martyrum corpora, condidit ea aromatibus pretiosis, et in loculo collocavit. Qui et ipse sanctus Zoelus post aliquantum tempus susceptionis suæ hoc ordine perrexit ad Dominum. Passi sunt autem beatissimi martyres Cantius, Cantianus et Cantianella, pridie Kal. Junias, regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est gloria, honor et potestas in sæcula sæculorum, amen.

APPENDIX ALTERA.

In quo variantes scripturæ sacræ lectiones præcipuæ ex Lectionario Gallicano exhibentur.

471 Quoniam magnopere interest scire antiquam Scripturæ sacræ versionem, qua primis temporibus usa est Gallicana ecclesia, ideo hic sub uno conspectu variantes Lectionarii antiquissimi lectiones insigniores referre visum est operæ pretium, ut ex his viri docti suam de illa versione sententiam statuere possint.

Et primo quidem generatim observandum antiquam illam versionem Vulgatæ nostræ passim inhærere, et plerasque lectiones variantes potius ex librorum genio vel errore, quam ex versionis ipsius discrepantia repetendas. Deinde ubi versio antiqua differt a nostra Vulgata, eam sæpius, non tamen perpetuo, cum versione Græca convenire. Tertio Scripturæ libros, ex quibus lectiones in Lectionarium nostrum acceptæ sunt, hos omnino esse, nempe Genesim, Exodum, Josue, Tobiam, Judith, Esther, omnes prophetas, majores ac minores, ex Veteri Testamento; ex Novo autem, quatuor Evangelia, Actus apostolorum, omnes Pauli Epistolas, præter unam ad Philippenses, omnes Catholicas, et Apocalypsin. Singulos ex ordine percurramus.

IN VETERI TESTAMENTO.

GENES. VII, 16, ubi legitur in Vulgata, *inclusit eum Dominus desoris*, addit Lectionarium *desoris in arcam*, quod melius Græco textui respondet, *καὶ ἔκλεισε τὴν κιβωτὸν ἔξωθεν αὐτοῦ*.

JOSUE IV, 19, *decimo die mensis primi*, Lectionarium habet *decimo mense, prima die mensis*. LXX Vulgatæ favent.

ISAÏE XXVI, 6, *pes, pedes pauperis*. Lection., absque geminatione, *pes pauperis*. LXX, *πόδες*, semel. Ibid., vers. 18, *et peperimus spiritum: salutes non fecimus, in terra*. Lection. vero, sine disputatione, *spiritum salutis non fecimus in terra*. LXX, *πνεῦμα σωτηρίας σου ἐποίησαμεν*. Complut., *ὁ ἐποίησας*. — Cap. III, 44, *sic inglorius erit*. Lection., *sic gloriosior erit*. LXX, cum Vulgata, *ἀδοξήσει*.

472 JEREM. XII, 7, *in manu inimicorum ejus*. LXX, *ἐν τῆς*. Lection., *inimicorum meorum*. — Thren. III, 13,

filias pharetræ, Græce, *ιοῦς*. Lection., *phialas pharetræ*, forte mendose.

EZECH. XLIII, 20, *et super coronam in circuitu*, Græce, *βασι*. Lection., *et super cornua in circuitu*. — Cap. XLIV, 3, 4, *egredietur. Et adduxit me*, cum LXX. Lection., *egredietur. Sic sicut est clausa, Rex transivit per eam. Et adduxit me*.

DANIEL III, 1, *Nabuchodonosor rex fecit*. Lection., cum LXX, *anno octavo decimo Nabuchodonosor rex fecit*. Ibid., vers. 6, 15, 20, *forname ignis ardentis*, Lection., cum LXX, *ubique habet ardentem*. Ibid., vers. 94, *Sarabyla*. Lection., cum LXX, *sarabara*. Ibid., vers. 96, *positum est hoc decretum*. Lection., cum LXX, *propositum est decretum*. Ibid., vers. 97, 98, *in provincia Babylonis. Nabuchodonosor*. Lection., *in provinciam Babylonis, et scripsit epistulam sic continentem. Nabuchodonosor*, quæ verba etiam desunt apud LXX. — Cap. IX, 14, *et vigilavit Dominus super malitiam*. Deest *super malitiam* in Lectionario. Ibid., vers. 25, *scito ergo et animadvertite*. Lection. *Scito ergo, et planta aurem, et animadvertite*.

OSÉE IV, 17, *dimitte eum*. Lection., *dimittet eum*. — Cap. VI, 6, *et non sacrificium*, cum LXX. Lection. vero, *et non iudicium*.

JOEL I, 13, *libatio*. Lection., *oblatio*. — Cap. II, 23, *serotinum sicut in principio*. Vox *sicut* deest non semel in Lectionario. Ibid., vers. 28, *spiritum meum*. Lection., *de spiritu meo*, cum LXX. Et sic legit Lucas Act. II, 47.

AMOS, VIII, 5, *quando transibit mensis*, cum LXX. Lection., *messis*, forte mendose.

MALACH. III, 3, *colabit eos*. Lection., cum LXX, *conflabit eos*, rectius. Ibid., vers. 8, *confiximus te*, cum LXX, *pro confiximus te*, quod est in Vulgata. Ibid., vers. 17, *erant mihi*. Lection., *erunt mihi oves meæ*. — Cap. IV, 1, *stipula*. Lection., *sicut stipula*. Deest tamen hæc particula apud LXX, licet subintelligatur.

IN NOVO TESTAMENTO.

MATTH. VI, 11, *supersubstantialem*. Lection., *Coſi-*

dianum; et vers. 30, exterminat, pro demolitur; et vers. 23, quantus sunt, pro quantus erunt; et vers. 25, quid manducetis, aut quid bibatis, neque, cum Græco, pro quid manducetis, neque; et vers. 35, quærite autem, cum Græco, pro quæritis ergo. — Cap. xxviii, 5, et vestimenta ejus sicut nix. Lection., vestimentum ejus candidum sicut nix, cum Græco.

473 MARC. XVI, 14, *resurrexisse non crediderunt. Lection., resurrexisse nunciatis illis non crediderunt.*

LUC. II, 2, *a præside. Lection., sub præside. — Cap. xii, 31, quærite primum. Deest in Lection., primum; et in Græco; ibid., vers. 43, venerit Dominus. Addit Lection., illius, cum Græco. — Cap. xiv, 12, neque vicinos dirigit. Lection., neque vicinos, neque dirigit. Sed præferenda Vulgata, cui Græcus textus favet. — Cap. xxiv, 24, ipsum vero non viderunt. Lection., ipsum vero non viderunt, cum Græco.*

JOAN. II, 10, *cum inebriati fuerint. Lection. addit, convivæ. — Cap. x, 41, ponit, cum Græco, pro dat, quod legitur in Vulgata. — Cap. xi, 10, si autem ambulaverit. Lection., cum Græco, si quis ambulaverit. — Cap. xii, 6, portabat. Lection., exportabat, quæ lectio favet doctissimi Huetii interpretationi, qui verbum ἰσάραζον hoc loco de furto interpretatur. Idem vers. 8, habebitis in Lectionario, pro habetis.*

IN ACTIBUS APOSTOLORUM.

ACT. I, 2, *per Spiritum sanctum quos elegit, assumptus est: quibus et præbuit se. Lection., per Spiritum sanctum prædicare Evangelium, quos et elegit: quibus etiam præbuit se. Tum vers. 4: Et cum conversaretur cum illis, præcepit eis. Delade, baptizabimini Spiritu sancto, quem accepturi estis non post multos hos dies. — Cap. II, 33, videtis et auditis, etiam in Græco; at in Lection., vidistis et audistis. — Cap. III, 12, virtute aut potestate; in Lection. virtute et pietate; Græcis, ἐνάθεια. — Cap. v, 24, principes. Lection., princeps: Græce, ἑπρόχ. Item vers. 36, pro qui credebant, Lection., quicumque credebant; in Græco, ἄρα. Item vers. 40, ubi in Vulgata, ne omnino loquerentur, Lectionario deest omnino, ut etiam Græcis. — Cap. vi, 10, spiritu qui loquebatur. Lection., quo loquebatur, cum Græcis. Tum vers. 13, verba blasphemia (sic in Græco) adversus locum sanctum, et Deum, et legem, ubi legitur in Vulgata, verba adversus locum sanctum, et legem. — Cap. vii, 59, obdormivit in Domino. Lection. deest in Domino, uti et in Græco. — Cap. xii, 8, caligata tuas. Lection., galliculas tuas; Græcis, τὰ σκεφάλια. Item vers. 13, pulsante autem ea ostium janua, processit, ut in Græco. Lection., pulsante autem eo, ad januam processit. Tum vers. 14, ut cognovisset nomen Petri, pro ut cognovit vocem Petri, etiam Græce. — Cap. xiii, 20, quadringentes et quinquaginta, ut in Græco. Lection., quadringentes et quadraginta. Tum vers. 37, suscitavit a mortuis. Deest a mortuis in Lection. et in Græco. — Cap. xvi, 29, occurrit. Lection., concurrat; Græce, συνπίπτει. Deinde **474** vers. 24, strinxit ligno. Lection., in ligno, pro in lignum; sic τὸ ξύλον. Ad*

hæc vers. 33, omnis domus ejus. Lection., omnes ejus, cum Græcis.

IN EPISTOLA PAULI.

ROM. VIII, 3, *impossibile erat legi; in Lection. legi, ut in Græco, νομοῦ. Et vers. 16, ipse enim spiritus. Deest in utroque particula enim. Tum vers. 23, filium Dei. Deest utrobique Dei. — Cap. xv, 22, et prohibitus sum usque adhuc. Deest in Lectionario et in Græco. Ibid., vers. 29, Evangelii. Deest in Lectionario, quanquam habetur in Græco.*

I COR. VII, 39, *liberata est. Lection. addit, a lege. — Cap. x, 17, de uno pane participamus. Lection., de uno pane et de uno calice particip. In nova editione Græca Oxoniensi quidam Græci Codices ita habent. — Cap. xv, 21, quoniam quidam, cum Græcis; a Lection., non semel, quoniam enim. Ibid., vers. 32, canet enim tuba. Deest duobus in locis Lectionario. Attamen Gregorius Turonensis episcopus, tuba legit in Historia lib. x cap. 13.*

GALAT. V, 22, *caritatem spiritus; in Lection. deest spiritus, sicut etiam in Græco. Ibid., vers. 20, hereses, pro sectæ. Ibid., vers. 22, in Lectionario fructus spiritus tantum decem numerantur hoc ordine: Caritas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, fides, modestia, continentia. In Græco tantum novem, sed μακροθυμία ponitur pro patientia et longanimitate. — Cap. vi, 12, quicumque enim, deest enim in Lectionario et in textu Græco. In Oxoniensi tamen editione quidam Codices notantur pro particula γάρ.*

EPIHES. IV, 22, *adimpletur. Lection., adimplet in Christo Jesu. Anteps est participium Græcum πληρομένον. — Cap. II, 22, in spiritu. Lection., in Spiritu sancto. At sancto redundat secundum Græca et Ambrosium atque Hieronymum. — Cap. v, 18, in quo est luxuria. Lection., in quo est omnis luxuria; in Græco, simpliciter, ἀσωτία.*

HEBR. XI, 6, *placere Deo. Deest Deo in Lectionario et in textu Græco, etiam apud Chrysostomum et Theophylactum. Ibid., vers. 21, fastigium virge. Lection., fastigium, cacumen virgæ, ubi duplex versio vocis Græcæ τὸ ἄκρον, ut etiam infra vers. 24 in Lectionario dici, esse, pro Græco λόγισθαι. Potius est quod vers. 25 legitur cum Græco, temporalom peccati jucunditatem, non temporalis, ut in Vulgata; et vers. 30, ruerunt circuitu cum Græco, ubi in Vulgata, corruerunt circuitu. — Cap. xiii, 1, maneat in vobis. In Lectionario deest in vobis, atque in Græco; et vers. 9, stabiliri, pro stabilire.*

IN EPISTOLIS CANONICIS.

475 JACOBI cap. I, 8, *inconstans est. Deest in Lectionario et in Græco est. Vers. 11, itineribus. Lection., honoribus. Vulgatæ consentit textus Græcus, sed tamen Lectionarii variatio non temnenda. Vers. 18, voluntarie enim. Deest enim in Lectionario et in Græco, et vers. 26 deest autem in utroque. — Cap. III, 12, olivas. Lection., cum Græco, olivus. — Cap. v, 3, thesaurizastis vobis iram in diebus novissimis. Lectionar., cum Græco, thesaurizastis in diebus novissimis.*

Ibid., vers. 12, *sit autem sermo vester, est, est.* A Lection., *sit autem vestrum est, est,* cui lectioni Græcæ textus respondet: ὅμων τὸ εἶναι, εἶναι, quasi diceret: *Vestrum est, sit est, et vestrum non, sit non.* Hoc est, inquit Erasmus, *quod affirmatis, vere affirmate; et quod negatis, vere negate.* Perperam itaque in uno Codice editionis Oxoniensis additur in Græco textu ὁ λόγος.

I PETRI, inscribitur *Ad Gentes*, cap. 1, 6, 8, *exultabitis.* Lection., *exultatis,* cum Græcis. Ibid., vers. 7, *probatum vestrae fidei multo pretiosius sit auro, quod perit, per ignem probato,* ut in Græco. Ibid., vers. 10, *qui de futuris in vobis gaudiis, pro quo Vulgata, qui de futura in vobis gratia;* sic in Græco. Alibi Lectionarium consentit cum Vulgata. Tum in duobus locis, vers. 11, *scrutantes initium, quod vel quale tempus.* B Ibid., vers. 22, *in obedientia caritatis.* Lection., *in obedientia veritatis,* cum Græco. — Cap. II, 2, *si tamen gustastis, quoniam dulcis est Dominus.* Lection., cum Græco, *si gustastis, quoniam dulcis Dominus.* Ibid., vers. 21, *pro vobis,* ut in Græco; non *pro nobis,* ut in Vulgata. Ibid., vers. 25, *visitatorem, pro episcopum.* — Cap. III, 8, *modesti.* Deest in Lectionario et in Græco. Tum vers. 18, *nostris in utroque deest.* Ibid., hæc verba Vulgata, vers. 22, *deglutiens mortem, et vitæ æternæ heredes efficiemur,* desunt in Lectionario et in textu Græco. Citantur tamen pro hoc additamento quidam Codices Græci in editione Oxoniensi. — Cap. IV, 4, *admirantur;* in Lection., *pergrinantur,* ut in Græco, ἐκπνεύουσι. Ibid., vers. 12, *noctia pergrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi novi.* C Lection. addit post *vobis fit; nolite parere, tanquam novi.* Minutulum est quod, vers. 17, *tempus est,* abest verbum *est* a Lectionario et Græco.

II PETRI, cap. IV, 17, deest in Lectionario *dilectus;* et postea deest etiam, *ipsum audite,* uti et in Græco, Gregorius Turonensis hunc locum, ex Evangelio, an ex Petri Epistola, refert in Historiæ lib. VI, cap. 40: « Certe si obpilas habes aures ut ista non audias, crede apostolis quid in monte audieris, cum transfiguratus Jesus in gloria loqueretur cum Moysæ et Eñâ. Nempe de nube splendida Pater ait: *Hic est Filius meus carissimus, ipsum audite.* » Quidquid sit, ex aliis locis intelligimus, non fixam aliquam constantemque in omnibus lectionem, sed aliquando variam in diversis etiam Galliarum Ecclesiis fuisse; imo aliquando in una Ecclesia; siquidem in nostro Lectionario pro secunda die Rogationum legitur Epistola prima Petri, in aliquibus minutis diversa ab alia lectione ejusdem 476 Epistolæ, quæ præscribitur in natali episcoporum. — Cap. II, 4, *in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari.* Lection., *in tartarum tradidit in judicium cruciatus reservari.*

I JOAN. IV, 4, *ut gaudetis.* Deest in Lection. et Græco. Ibid., vers. 7, *ambulemus, non ambulamus legitur.* Et vers. 9, *peccata nostra.* Deest in Lection. nostra, quod tamen est in Græco. — Cap. II, 14, ita lectio instituitur in Lection.: *Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum qui ab initio est.* Scribo vo-

bis, *adulescentes, quoniam vicistis malignum.* Scribo vobis, *infantes, quia cognovistis Patrem.* Scribo vobis, *patres, quia cognovistis eum qui ab initio est.* Scribo vobis *adulescentes, quia fortes estis, et verbum Dei in vobis manet, et vicistis malignum.* — Cap. III, 11, *diligatis.* Lection., cum Græco, *diligamus.* Ibid., vers. 13, *si odit nos mundus, non vos, ut in Vulgata et in Græco.* Ibid., vers. 19, *suademus pro suadebimus;* græce, *πεισομεν.* — Cap. IV, 3, *et hic est Antichristus, de quo audistis.* Lection., *et hæc est Antichristus, quod audistis.* Ita Græce, nisi quod in patrio casu legitur Ἀντιχριστου. Ibid., vers. 10, *non quasi, uti in Vulgata non quasi.* Deinde, Ibid., *ipse prior dilexit nos.* Deest prior in Lection. et in Græco. — Cap. V, 4, 5, *vincit, ter;* in Lection., ubique, *vicit.* Græcum habet in secundo loco *νικῶσα.* Ibid., vers. 7, 8, ita Lection.: *Quia tres sunt qui testimonium dant, spiritus, aqua et sanguis; et tres unum sunt.* Nihil de testimonio trium personarum divinarum. Antiqua est hæc omissio, quam Hieronymus in prologo ad Epistolas canonicas, in recentioribus Bibliorum editionibus, nescio qua de causa, detracto, « ab infidelibus translatoribus » factam commemorat, his verbis: « Est enim una earum prima Jacobi, duæ Petri, tres Joannis, et Judæ una. Quæ si, sicut ab eis digestæ sunt, hæc quoque ab interpretibus fideliter in Latinum verterentur eloquium; nec ambiguitatem legentibus facerent, nec sermonem se sævarietate impugnant, illa præcipue loco, ubi de unitate Trinitatis in prima Joannis epistola positum legimus, in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate compertimus, trium tantummodo vocabula, hoc est aquæ, sanguinis, et spiritus, in ipsa sua editione penitentibus; et Patris, Verbi que ac Spiritus testimonium omittentibus; in quo maxime et fides catholica roboratur, et Patris ac Filii ac Spiritus sancti una Divinitatis substantia comprobatur. » Nequaquam ergo mirum videri debet, quod totus versus, septimus in nostro Lectionario desit, cum Hieronymi tempore hoc in loco deficerent Latini Codices: quorum omissionem, ab infidelibus translatoribus factam, etsi vir sanctus supplevit, non tamen penitus impedire potuit quo minus ex vitiosis Codicibus error in alios propagaretur. Bonam Hieronymi fidem ac probam geminam hujus loci lectionem comprobat D illustrissimus testis, omni exceptione major, nempe magnus Cyprianus in libro de unitate Ecclesiæ: ubi hoc hemistichium, *Et hi tres unum sunt,* ex Scriptura commemorat, divinisque personis attribuit: « Et iterum de Patre, et Filio, et Spiritu sancto scriptum est: *Et hi tres unum sunt.* Idem in epistola ad Jubaianum, probare volens, ab hæreticis baptizatos non esse templum Dei: « Quæro, inquit, cujus Dei?... Si Spiritus sancti, cum 477 tres unum sint, quomodo Spiritus sanctus placatus esse ei potest, qui aut Patris, aut Filii inimicus est? » Itaque Cypriani tempore, id est medio sæculo III, longe ante natam hæresim Arianam, ita hunc locum legebat Cyprianus. Eundem vero Hieronymus male mutatum restituit. Quin

etiam ita legisse videtur Tertullianus adversus Praxeam, in hæc verba, cap. 25 : « Ceterum de meo sumet, inquit, sicut ipse de Patris. Ita connexus Patris in Filio, et Filii in Paracleto, tres efficit coherentes, alterum ex altero, qui tres unum sint, non unus. Quo modo dictum est : *Ego et Pater unum sumus*, » etc. Et sub finem libri : « Quod opus Evangelii, quæ est substantia Novi Testamenti, statuens legem et prophetas, usque ad Johannem, si non exinde Pater et Filius et Spiritus tres crediti unum Deum sistunt? » Hi duo loci, maxime prior, ad textum Epistolæ Johannis respicere videtur. Quidquid sit, plana est Cypriani et Hieronymi auctoritas, quæ utraque sufficere potest ad asserendam huic loco auctoritatem. His tamen accedunt Fulgentius in lib. de Trinitate, cap. 4; Victor Vitensis, in lib. 11 de Persecutione Vandalica; Eugenius Carthaginensis, in Expositione fidei catholicæ, et (ut alios omittam) Ambrosius Autpertus, in lib. 1 super Apocalypsin, ad hunc versum : *Qui est testis fidelis*, etc. — Item in

eadem prima epistola Johannis, cap. vii, vers. 12, *qui non habet filium*, Lection., cum Græco addit *Dei*. Dein vers. 13 : *Et scimus quia audit nos quicquid petierimus deest* in Lection., sed non in Græco. *Ibid.*, *postulamus*; Lection. *postulavimus*, cum Græco *ἠρώμεν*. Postea vers 16, *ut roget quis*. Abest *quis* a Lection. et Græco. Tum vers. 17, *peccatum ad mortem*; in Lection. et Græco, *peccatum non ad mortem*.

JUDÆ IV, 4, *Dominum nostrum Jesum*. Lection., *Deum nostrum Jesum*, et in Græco. *Ibid.*, vers. 6, *judicium magni diei*, cum Græco. Lection., *judicium diei magni Dei*. Rursus vers. 11, *in via Cain, et in contradictione*. Deest in Lection. et Græco. *Ibid.*, vers. 21, *expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam*. Desunt hæc verba in Lection., sed non in Græco. Denique, vers. 24, *in exultatione, in adventu Domini nostri Jesu Christi soli Deo*, etc. Lection., cum Græco. *in exultatione, soli Deo*. Hæc in specimen satis.

SACRAMENTARIUM GALLICANUM *

SEU

LIBER SACRAMENTORUM

ECCLESIAE GALLICANÆ

A MURATORIO IN LUCEM EDITUM

(MUSEI ITALICI TOMI I, P. 273 SEQQ.)

Muratorii præfatio.

I. Ordo missæ, quem mox subjiciemus, haud dubie pertinet ad Liturgiam Gallicanam. Primum hujus rei argumentum desumi potest ex Collectionibus Post Nomina, Ad Pacem, et ex vocabulo Contestationis, quales notæ in vera Liturgia Gallicana deprehenduntur, ut in opere de Liturgia Gallicana ostendimus.

II. Alterum argumentum petitur ex convenientia, quam habet hic Ordo cum Missali Gothico, seu Gallicano et cum Lectionario Luxoviensi a nobis editis, ut facta comparatione suis locis observabimus. Cur vero in omnibus non conveniat, inferius dicturi sumus.

III. Tertium argumentum suppeditant sanctorum festa, quæ paucissima in hoc Ordine referuntur. Hæc festa sunt sanctorum Stephani protomartyris, Jacobi et Joannis apostolorum, Cathedræ sancti Petri, Depositionis seu Assumptionis sanctissimæ Virginis, Inventionis sanctæ Crucis, Nativitatis sancti Joannis Baptistæ, ejusdemque passionis; apostolorum Petri et Pauli, Missa Sigismundi regis, festum sancti Martini episcopi Turonensis, et Michaelis archangeli; quibus adde triduum Rogationum ante Ascensionem. Ex his peculiariora Gallis erant missa sancti Sigismundi Burgundiæ regis, et festum sancti Martini, quod tamen extra Galliam antiquitus celebrari potuit. Ad hæc Rogationes triduanæ ante ascensionem ritui Gallicano conveniunt; et Depositiō seu Assumptio Delparæ in Januario, itidemque Cathedra sancti Petri in hoc Ordine eodem mense, uti et in Gothico et in Lectionario Luxoviensi assignantur. Præterea in Canone fit commemoratio sancti Hilarii.

* Quod supra de nævis librorum Liturgiæ Gallicanæ, in fine moniti iisdem libris præfixi, diximus,

relegere velis, lector erudite, dictumque putes de sequentium monumentorum sphalmatibus. Edr.